

ANA TEMA¹

2. Madde Tıbbi İhmal

(Son güncelleme: 19/01/2021)

Giriş

Sağlık hakkı, Sözleşme kapsamında doğrudan bu ifadeyle tanınmamıştır (*Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], 2017, § 165). Ancak Mahkeme, Devletin kendi yargı yetkisi altında bulunan kişilerin yaşamını korumaya yönelik gerekli tedbirleri alma yükümlülüğünün, kamu sağlığı alanında da geçerli olduğuna karar vermiştir (*Calvelli ve Ciglio /İtalya*, [BD], 2002, § 49).

Kısaca devletin yükümlülükleri

2. Madde esas yönü:

- hastaların yaşamlarının korunması için yasal bir çerçeve oluşturmak (*Vo /Fransa*, [BD], 2004, § 89 ve *Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], 2017, § 186).

2. Madde usul yönü:

- ölüm sebebini tespit edebilecek ve sorumluları hesap vermeye zorlayacak bağımsız ve etkili bir yargı sistemi oluşturmak (*Šilih /Slovenya* [BD], 2009, § 192 ve *Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], 2017, § 214).

Önemli Örnekler

- Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], 2017 –Tıbbi ihmal hakkında, Devletlerin esasa ilişkin pozitif yükümlülüklerini belirleyen (tıbbi müdahalenin reddedilmesiyle ilgili davalar için de yol gösterici olabilir) ve Devletlerin usule ilişkin yükümlülüklerinin genel ilkelerini daha da belirginleştiren son Büyük Daire davası;
- Arskaya /Ukrayna*, 2013 – Mahkeme'nin, Sözleşme'nin 2. Maddesi kapsamında esasa ilişkin bir ihlal olduğuna karar verdiği ilk dava;
- Bajić /Hırvatistan*, 2012 – Mahkeme, usule ilişkin yükümlülükler bakımından tıbbi bilirkişilerin bağımsızlığının gerekliliğinin önemini vurgular (§§ 95-102). Ayrıca bkz. *Karpisiewicz /Polonya* (k.k.), 2012;
- Eugenia Lazăr /Romanya*, 2010 – Mahkeme, adli tıp uzmanları ve soruşturma organları arasında iş birliği olmaması ve uzmanların görüşlerinin gerekçelendirilmemesi nedeniyle 2. Maddenin usul yönünden ihlal edildiği sonucuna varmıştır (§§ 81-85);
- Altuğ ve Diğerleri /Türkiye*, 2015 – Mahkeme, tıbbi bilirkişi raporları ve adli mercilerin öne sürülen tıbbi ihmali incelememesi ve doktorların ilgili yasal çerçeveye uyumlu davranmaması (§§ 78-86) nedeniyle 2. Maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Ayrıca usul yönünden bir ihlal için bkz. *Tülay Yıldız /Türkiye*, 2018, §§ 66-69, 72;

¹ Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme'yi bağlamaz.

- *Aftanache /Romanya*, 2020 – Mahkeme, yetkili makamların, kilit önem taşıyan tanık beyanlarını toplamaması ve başvuranın durumuna ilişkin tıbbi bilirkişi raporunu talep etmemesi nedeniyle 2. Maddenin usul yönünden ihlal edildiğine karar vermiştir (§§ 68-72);
- *Oyal /Türkiye*, 2010 – Mahkeme, 41. Madde kapsamında, HIV virüsü kapmış bir gencin tedavi masraflarının ömür boyu karşılanmasına karar vermiştir;
- *Sarishvili-Bolkvadze /Gürcistan*, 2018 – Mahkeme *Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], 2017, davasında oluşturulan testi uygulayarak, Devletin mevzuata ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle, 2. Maddenin esas yönünden ihlal edildiğine karar vermiştir. Başvuranın oğlunun tedavi gördüğü hastanede, iç hukuku ihlal edecek şekilde, lisansı alınmamış tıbbi tedaviler yapılmış ve başvuranın oğlu, gerekli diploma ve niteliklere sahip olmayan doktorlar tarafından tedavi edilmiştir.

Sözleşme'nin diğer Maddeleri kapsamında tıbbi ihmal

Tıbbi ihmal bağlamında incelendiğinde, Sözleşme'nin 2 ve 8. Maddeleri arasında doğal bir ilişki vardır. Bu maddelerin ikisi de bireyleri, bedensel ve ruhsal bütünlüklerinin ihlal edilmesinden korumayı amaçlar ve Mahkeme, 2. Maddenin esas ve usul yönleri kapsamında mecburi kılınan yükümlülükleri, 8. Maddeye neredeyse aynı şekilde aktarmıştır (*Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], 2017 kararında 2. Madde kapsamında geliştirilen ilkelerin, 8. Maddeyi de kapsayacak şekilde genişletilmesine ilişkin *Mehmet Ulusoy ve Diğerleri /Türkiye*, 2019 (§§ 82-86, §§ 90-93))

Örneğin bkz.:

- *Trocellier /Fransa* (k.k.), 2006, ameliyatların ön görülemeyen zararlı sonuçları;
- *Gecekuşu /Türkiye* (k.k.), 2010, ameliyat sonrası gelişen komplikasyonlar;
- *Codarcea /Romanya*, 2009, estetik ameliyat sonrası gelişen komplikasyonlar;
- *Spyra ve Kranczkowski /Polonya*, 2012, bir çocuğun doğum sırasında yapılan bir tıbbi ihmal sonucu engelli doğması;
- *V.V.G. /Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti* (k.k.), 2015, doğum nedeniyle oluşan sağlık komplikasyonları;
- *Erdinç Kurt ve Diğerleri /Türkiye*, 2017, tıbbi bilirkişi raporundaki eksiklikler ve ameliyat sonuçlarına ilişkin uygun yargısal karşılık alınmaması;
- *Mehmet Ulusoy ve Diğerleri /Türkiye*, 2019, kalıcı bir engelden mustarip yeni doğmuş bir bebeğin sağlık durumunun nedenlerine ilişkin yetersiz bir soruşturma yürütülmesi.

Genel ilkelerin özeti

- 2. Madde kapsamındaki genel ilkelerin bir özeti için bkz. *Vo /Fransa*, 2004, §§ 88-90 ve *Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], 2017, §§ 185-189 (esas yönünden) ve §§ 214-221 (usul yönünden);
- 8. Madde kapsamındaki genel ilkelerin bir özeti için bkz. *Vasileva /Bulgaristan*, 2016, §§ 63-69 ve *Jurica /Hrvatistan*, 2017, §§ 84-88. Yukarıdaki 2. Madde kapsamında geliştirilen genel ilkeler, beden bütünlüğünü etkileyen tıbbi ihmal davalarına ilişkin 8. Madde kapsamında da geçerlidir (örneğin bkz. *Mehmet Ulusoy ve Diğerleri /Türkiye*, 2019, §§ 82-86, §§ 90-93).

Diğer referanslar

Araştırma raporları:

- [Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadında sağlıkla ilişkili konular \(2015\)](#)

Basın bildirileri:

- [Sağlık İNG / FRA](#)

ÖNEMLİ İÇTİHAT REFERANSLARI

Önde gelen davalar:

- *Calvelli ve Ciglio /İtalya* [BD], no. 32967/96, AİHM 2002-I (2 ve 6. Maddeler ihlal edilmemiştir);
- *Vo /Fransa* [BD], no. 53924/00, AİHM 2004-VIII, (2. Madde ihlal edilmemiştir);
- *Šilih /Slovenya* [BD], no. 71463/01, 9 Nisan 2009, (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir, 6 ve 13. Maddeler kapsamında ayrı bir sorun yoktur);
- *Lopes de Sousa Fernandes /Portekiz* [BD], no. 56080/13, AİHM 2017 (2. Madde esas yönünden ihlal edilmemiş, usul yönünden ihlal edilmiştir).

2. Madde kapsamındaki diğer davalar:

- *Powell /Birleşik Krallık* (k.k.), no. 45305/99, AİHM 2000-V (2 ve 8. Maddeler kapsamında mağdur değildir, 6 ve 13. Maddeler: açıkça dayanaktan yoksun)
- *Ursu /Romanya* (k.k.), no. 58670/00, 3 Mayıs 2005 (2. ve 3. Maddeler: açıkça dayanaktan yoksun);
- *Byrzykowski /Polonya*, no. 11562/05, 27 Haziran 2006 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir);
- *Colak ve Tsakiridis /Almanya*, no. 77144/01 and 35493/05, 5 Mart 2009 (Sözleşme'nin 2, 8 ve 13. Maddeleri ihlal edilmemiştir);
- *Sevim Güngör /Türkiye* (k.k.), no. 75173/01, 14 Nisan 2009 (2. Madde: açıkça dayanaktan yoksun);
- *Rinkūnienė /Litvanya* (k.k.), no. 55779/08, 1 Aralık 2009 (2. Madde: açıkça dayanaktan yoksun);
- *G.N. ve Diğerleri /İtalya*, no. 43134/05, 1 Aralık 2009;
- *Eugenia Lazăr /Romanya*, no. 32146/05, 16 Şubat 2010 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir);
- *Oyal /Türkiye*, no. 4864/05, 23 Mart 2010 (Sözleşme'nin 2, 6 ve 13. Maddeleri ihlal edilmiştir);
- *Bajić /Hrvatistan*, no. 41108/10, 13 Kasım 2012 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir; 13. Madde kapsamında ayrı bir sorun yoktur);
- *Arskaya /Ukrayna*, no. 45076/05, 5 Aralık 2013;
- *Altuğ ve Diğerleri /Türkiye*, no. 32086/07, 30 Haziran 2015 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir);
- *Bilbija ve Blažević /Hrvatistan*, no. 62870/13, 12 Ocak 2016 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir; 8 ve 13. Maddeler kapsamında ayrı bir sorun yoktur);
- *Movsesyan /Ermenistan*, no. 27524/09, 16 Kasım 2017 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir);
- *Sarishvili-Bolkvadze /Gürcistan*, no. 58240/08, 19 Temmuz 2018 (2. Madde esas ve usul yönlerinden ihlal edilmiştir);
- *Tülay Yıldız /Türkiye*, no. 61772/12, 11 Aralık 2018 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir);
- *Aftanache /Romanya*, no. 999/19, 26 Mayıs 2020 (2. Madde usul yönünden ihlal edilmiştir);

Sözleşme'nin diğer Maddeleri kapsamında tıbbi ihmal:

- *Trocellier /Fransa* (k.k.), no. 75725/01, AİHM 2006-XIV (8. Madde: açıkça dayanaktan yoksun);
- *Codarcea /Romanya*, no. 31675/04, 2 Haziran 2009 (Sözleşme'nin 6 ve 8. Maddeleri ihlal edilmiştir);
- *Yardımcı /Türkiye*, no. 25266/05, 5 Ocak 2010 (8. Madde: Açıkça dayanaktan yoksun, 6 § 1. Madde ihlal edilmiştir);
- *Gecekuşu /Türkiye* (k.k.), no. 28870/05, 25 Mayıs 2010 (8. Madde: açıkça dayanaktan yoksun);
- *Dossi ve Diğerleri /İtalya* (k.k.), no. 26053/07, 12 Ekim 2010 (6, 8 ve 17. Maddeler: açıkça dayanaktan yoksun);
- *Spyra ve Kranczkowski /Polonya*, no. 19764/07, 25 Eylül 2012 (8. Madde ihlal edilmemiştir);
- *V.V.G. /Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti* (k.k.), no. 55569/08, 20 Ocak 2015 (3 ve 8. Maddeler: açıkça dayanaktan yoksun);
- *Vasileva /Bulgaristan*, no. 23796/10, 17 Mart 2016 (Sözleşme'nin 6 § 1. ve 8. Maddeleri ihlal edilmemiştir);
- *Jurica /Hrvatistan*, no. 30376/13, 2 Mayıs 2017 (6 § 1. Madde ihlal edilmiştir; Sözleşme'nin 8. Maddesi ihlal edilmemiştir);
- *Erdoğan Kurt ve Diğerleri /Türkiye*, no. 50772/11, 6 Haziran 2017 (8. Madde ihlal edilmiştir);
- *Mehmet Ulusoy ve Diğerleri /Türkiye*, no. 54969/09, 25 Haziran 2019 (8. Madde esas yönünden ihlal edilmemiş, usul yönünden ihlal edilmiştir).